

प्रगाथो (घौरः) काण्वः। अश्विनौ । १ बृहती, २ मध्येज्योतिः (पिंगलमतेन – शंकुमती), ४ आस्तारपङ्क्तिः, ५-
६ प्रगाथः (५ बृहती, ६ सतोबृहती)

यत्स्थो दीर्घप्रसन्नानि यद्वादो रौचने दिवः। यद्वा समुद्रे अध्याकृते गृहेऽत आ यातमश्विना ॥ ८.०१०.०१

दीर्घप्रसन्नानि- महागृहे देवयजनदेशे । यत्- यदि । स्थः- भवथः । यत्- यदि । अदः- अस्मिन् । दिवः
रौचने- आकाशे भवथः । यत्- यदि । समुद्रे- अण्वि । अधि । आकृते- निर्मिति । गृहे- सन्नानि भवथः ।
अतः- तेभ्यः । अश्विना- प्राणेशनशक्तिभूतौ । आ यातम्- आगच्छतम् ॥१॥

यद्वा यज्ञं मनवे सम्मिमिक्षथुरेवेत्काण्वस्य बोधतम्।

बृहस्पतिं विश्वान्देवाँ अहं हुव इन्द्राविष्णू अश्विनावाशुहेषसा ॥ ८.०१०.०२

यद्वा- यथा । मनवे- ज्ञानिने । यज्ञम् । सम्मिमिक्षथुः- संसिक्तवन्तौ । एवेत्- तथैव । काण्वस्य- मन्त्रविदो
मम च । बोधतम्- अवगच्छतम् । बृहस्पतिम्- मेधाधिदैवतम् । विश्वान्- सर्वान् । देवान् । इन्द्राविष्णू-
ईशनाधिदैवतम् । सर्वव्यापिनं परमात्मानम् । आशुहेषसा- शीघ्राश्वौ । क्षिप्रप्राणौ । अश्विनौ-
प्राणेशनशक्तिभूतौ । अहम् । हुवे- आह्वयामि ॥२॥

त्या न्वश्विना हुवे सुदंससा गृभे कृता। ययोरस्ति प्र णः सख्यं देवेष्वध्याप्यम् ॥ ८.०१०.०३

ययोः । देवेषु । आप्यम्- प्राप्तव्यम् । नः- अस्माकम् । सख्यम् । प्र- प्रकर्षेण । अस्ति- भवति । त्या-
तौ । अश्विना । सुदंससा- शोभनकर्माणौ सुदर्शनौ । गृभे- अस्मद्ग्रहणाय । कृता- कृतौ । नु- क्षिप्रम् ।
हुवे- आह्वये ॥३॥

ययोरधि प्र यज्ञा असूरे सन्ति सूरयः।

ता यज्ञस्याध्वरस्य प्रचेतसा स्वधाभिर्या पिबतः सोम्यं मधु ॥ ८.०१०.०४

ययोः । यज्ञाः । सूरयः- स्तोतारः । असूरे- स्तोतृरहितेपि देशे । सन्ति- भवन्ति । ता- तौ । यज्ञस्य ।
अध्वरस्य- ध्वरविरोधकर्मणः सर्वभूतहितकर्मणः । प्रचेतसा- प्रकर्षचेतनौ । स्वधाभिः-
आत्मधारणाभिः । आगच्छतम् । मधु- मधुरम् । सोम्यम्- रसम् । पिबतः- अनुभवतः ॥४॥

यद्वाश्विनावपाग्यत्प्राक्स्थो वाजिनीवसू ।

यद्ब्रुह्यव्यनवि तुर्वशे यदौ हुवे वामथ मा गतम् ॥ ८.०१०.०५

वाजिनीवसू- सम्पद्युक्तौ । अश्विनौ । अद्य- इदानीम् । यत्- यदि । अपाक्- प्रतीच्यां दिशि । यत्-
यदि । प्राक्- प्राच्यां दिशि । स्थः- भवथः । यत्- यदि । द्रुह्यवि- वृत्रजिघांसौ । द्रुह जिघांसायाम् ।
अनवि- प्राणवति । अन प्राणने । । तुर्वशे- वेगवति । यदौ- नियते याज्ञिके । स्थः । एवं सर्वत्र स्थितौ ।
वाम्- युवाम् । हुवे- आह्वये । अथ । मा- माम् । आ गतम्- आगच्छतम् ॥५॥

यदन्तरिक्षे पतथः पुरुभुजा यद्वेमे रोदसी अनु ।

यद्वा स्वधाभिरधितिष्ठथो रथमत आ यातमश्विना ॥ ८.०१०.०६

पुरुभुजा- बहुभोगौ । अश्विना । यत्- यदि । अन्तरिक्षे । पतथः- चरथः । यद्वा- यदि वा । इमे- एते ।
रोदसी- द्यावापृथिव्यौ । अनु- अनुसृत्य चरथः । यद्वा । स्वधाभिः- आत्मधारणाभिः । अधितिष्ठथः ।
अतः- एभ्यः स्थानेभ्यः । रथम्- रथे । आ यातम्- आगच्छतम् ॥६॥